

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo Ljubljana, Šelmburgova ulica šte. 6. II. nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 30 vin., pri trikratni po 27 vin., pri šestkratni po 24 vin., pri celoletnih objavah po 22 vin. za vsakokrat. Za razne izjave itd. stane peti vrstica 50 vin. — Reklam. so poštne proste. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Kongres strokovnih organizacij.

se bo vršil o binkošti oba praznika, to je dne 8. in 9. junija v Ljubljani. Vsa Osrednja društva prosimo, da nam pošljejo v najkrajšem času potrebna poročila na podlagi okrožnic, ki so jih dobila. Glede delegatov se zedinijo podružnice z osrednjimi društvi. Načelno pa se je sklenilo, da gre organizacijam na vsakih 300 članov po en delegat, oziroma do 300 tudi po en delegat. Dnevni red, ki ostane isti, kakor je bil prvotno določen, objavimo prihodnjič.

Organizacija obratov.

(Razmotrivanja sodruga dr. O. Bauerja.)
(Konec.)

Delavsko varstvo.

V zvezi z navedenimi določbami je tudi naslednja, da se smejo izdajati delovni redi le z odobrenjem obratnega sveta. Nadaljnje naloge, ki so odkazane obratnemu svetu, so skrb, da se izvršujejo zakonite določbe in odredbe o delavskem varstvu, varstvo proti nezgodam, o zdravstvu in delavsko zavarovanje. Zlasti smatram za prav važno dolžnost, da obratni svet vsaj vsake tri mesece enkrat poroča obratnemu nadzorništvu pisмено o zdravstvenih razmerah v obratu, o izpolnjevanju delavsko-varstvenih zakonov, o varnosti proti nezgodam. Toda tudi neglede na to bodi obratni svet navzoč, kadar obrtni nadzornik nadzira obrat, ker mora namreč poznati odredbe obratnega nadzornika ter sploh ostati vedno v stiku z njim in mu poročati, kako se izvršujejo njegove odredbe. S tem nastanejo neposredni stiki z obrtnim nadzornikom, ki najbolje jamčijo za resnično izvršitev delavsko-varstvenih predpisov.

Nadaljna pravica delavskih svetov je, da pregledujejo mezdne izkaze in nadzirajo izplačilo mezd. Znano je, da utegne to biti pri rudarstvu velikega pomena, ker se tukaj prav pogosto vrše v odmeri mezd velike izpremembe. Dalje se daje obratnim svetom pravica, da one dobrotvorne ustanove, ki so namenjene izključno delavstvu, samostojno upravljajo, sicer sporazumno s podjetnikom, toda tako, da jih ne vodi več podjetnik, marveč delavci sami. Kot take ustanove se naštevajo zlasti: Tovarniška stanovanja, tovarniški konzumi, oddaja živin in potrebnih in eventualne obratne bolniške blagajne, dokler še obstoje. To je zopet nekaj, kar da delavstvu mnogo več oblasti. Ni mi treba pojasnjevati, kaj pomeni za delavce, če tovarniška stanovanja ne upravlja podjetnik, marveč obratni svet. Nadalje ugotavlja zakonski načrt obratnim svetom važno nalogo na polju delovne discipline. Mezdo ne sme več podjetnik odtegovati delavcem za kazni, marveč, sme, če misli, da se je zgodil pregrešek zoper disciplino, spraviti stvar pred obratno razsodišče, ki se-

stoji iz enega zastopnika obratnega sveta, enega zastopnika obratnega vodje in tretjega člana, ki ga določita ta dva. To je stalna uredba in v sporih sme odločevati le to razsodišče. Pridržuje se tudi obratnemu svetu vpliv na odpust delavcev. Pravico ima ta namreč, se pritožiti na poravnalni urad, če meni, da se je odpust izvršil iz političnih razlogov ali koalicijskega prava. Če poravnalni urad prizna upravičenost pritožbe obratnega sveta, je odpust neveljaven. Dalje ima obratni svet pravico zahtevati, da mu podjetnik predloži vsako leto enkrat poslovnoročilo in bilanco, da poznajo delavci stanje kupčije.

Glede bilance se zahteva, da se predloži tista, kakor davčni oblasti. Obratni svet ima pravico, zahtevati da se skliče o poslovnem poročilu skupna seja, na kateri se skupaj podjetnik in delavci posvetujejo o poslovnih zadevah obrata, tako da postanejo s tem delavci soudeleženci na obratu, ki imajo pravico o celotnem vodstvu obrata soodločevati. Končno se dovoljuje obratnim svetom pravica, da smejo glede vodstva teh zadev tudi stopiti v zvezo z drugimi obratnimi sveti. To utegne biti praktično in važno zlasti tam, kjer je več obratov pod kontrolo enih in istih kapitalistov. Nadaljnje naloge so pridržane obratnim svetom za socializirane obrate. V takih obratih bodo imeli obratni sveti še druge naloge, ki se uredijo s socializacijskimi zakoni (o katerih smo mi že poročali).

Naklade.

Važno je, da ima obratni svet pravico pobirati tudi naklade. Vendar tako stopnjevanje, da lahko pokrivajo stroške svojega poslovanja, če na primer naroče izvedence za pregledovanje knjig in kalkulacij, pa ne znašajo več kot pol odstotka delovnega zaslužka; to naklado pobira enkrat na mesec podjetnik in jo izroča obratnemu svetu. Imajo pa pravico še kljub temu pobirati več kot pol odstotka, če hočejo napraviti sami kakšne dobrotvorne ureditve za delavce in potrebujejo za to denar. V tem primeru smejo iti do dveh odstotkov. Če je pa treba iti nad en odstotek, se sme to zgoditi le na podlagi splošnega glasovanja prizadete delavstva.

Glede sestave obratnih svetov se določa, da štejejo v obratih do petdeset delavcev po pet članov, ter da se njih število na vsakih sto delavcev zviša za enega člana. Volitev po kategorijah je dopustna, morejo pa tudi delavci in nastavljenici, če to zahtevajo okoliščine, člane vsak posebej voliti, ki pa vendar tvorijo le en obratni svet. Opravičeni so do volitve vsi delavci in delavke, ki so vsaj mesec dni zaposleni v obratu. Voliti se smejo tudi vredstojniški člani in uradniki delavske poklicne organizacije. Prvo volitev izvede pooblaščenec obratnega nadzorništva, ki jo običajno izvede na podlagi strokovne organizacije. Poznejše volitve voli obratni svet sam. O sporih razsoja poravnalni urad. Pomembna je tudi določba, da se sme odpustiti član obratnega sveta le s soglasjem poravnalnega

urada. Torej: podjetnik člane obratnega sveta ne more preganjati in drugič podjetnik ne more oškodovati delavce zaradi volitve in člane obratnega sveta. Če to stori, zakrivi prestop, ki se kaznuje z globo do 20.000 kron ali zaporom do treh mesecev.

Iz tobačne tovarne.

Zadnje mezdno gibanje tobačnega delavstva je imelo, kakor je sedaj razvidno, le delni uspeh. Izmed vseh zahtev je bila še le ena sama izpolnjena, izplačal se je s 1. aprilom za 100 % povišani nabavni prispevek, glede vseh drugih zahtev so pa gospodje v Ljubljani ali Belgradu obljubili, da se bodo s 1. majem uredile. Sicer na obljube tobačno delavstvo v stari Avstriji ni veliko računalo, a mislilo je, da bo menda v Jugoslaviji v tem oziru kaj boljše, a varalo se je. Prvi maj je za nami, o izvršitvi danih obljub pa ni duha ne sluha. Narodni predstavniki, ki so v Belgradu v prilog naših zahtev na kompetentnem mestu posredovali, pravijo, da je bilo našim zahtevam od prve do zadnje točke vse ugodeno. Merodajni gospodje pri finančni upravi in ravnanstvu tobačne tovarne pa pravijo, da o tem niso dobili iz Belgrada nobenega uradnega obvestila. Torej komu naj verjamemo? Sicer se nam obeta nekaki predujem na izboljšanje tedenskih doklad, opozarjamo pa, da se je zahtevalo, da morajo biti vse te zahteve s prvim aprilom rešene, torej mora ta predjem veljati za mesec april. Pa kje je še vse drugo, zahtevalo se je 100 % poviška prejemkov vpokojenkam, a namesto poviška se jim je odtegnil še tisti nabavni prispevek 80 K, ki bi ga bile morale za majev termin prejeti. Gospodje! Ako mislite, da tobačno delavstvo nima tiste energije za izvojevanje svojih opravičenih zahtev, kakor organizirano delavstvo drugih strok, se jako motite.

Mezdno gibanje kemičnih delavcev v Celju in Hrastniku.

Splošno pomanjkanje, velika draginja, nedostatni zaslužki, vse to je dalo povod, da so delavci omenjenih tovarn vložili spomenico na svoje delodajalce, v kateri so zahtevali primerno povišanje plačila za svoje delo. Ni bil zastoj ta korak. Dne 3. maja t. l. so se vršila pogajanja v pisarni tovarne v Hrastniku, kojih sad so sledeče pridobitve za delavce obeh tovarn:

1. Vsemu delavstvu tovarne v Celju in v Hrastniku se od 15. aprila 1919 zvišajo današnji zaslužki, in sicer temeljna plača z dokladami vred (to temeljna plača s 60 % dokladami) za 45 %.

2. Enkratni prispevek plača podjetje vsem delavcem in relavkam, ki so v podjetju zaposleni 150 K. Za vsako ženo zaposlenega delavca in za vsakega neprekrbljenega otroka plača podjetje 100 K nabavnega prispevka. Ta nabavni prispevek se izplača najkasneje do 1. junija 1919.

3. Glede zahteve uvedanja električne razsvetljave v vseh stanovanjih je podjetniku sedaj nemogoče izvesti te instalacije, zaveže se pa to takoj storiti, kakor hitro bo to mogoče, ko namreč dobi potrebni material. Do tedaj bo pa podjetje skrbelo, da nabavi delavstvu po lastni nabavni ceni karbidne svetiljke in potrebni karbid.

4. Podjetje izplača od 1. aprila 1919 dalje sledeče prispevke za stanovanja vsem onim, ki stanujejo danes v tujih privatnih ali v svojih hišah: samec ali rodbina do treh oseb 10 K, rodbina do pet oseb 15 K, rodbina nad pet oseb 20 K na mesec.

5. Delavcem v sulfatnem oddelku plača podjetje poleg gori omenjenega zaslužka dnevno doklado dve kroni, isto tako veljavno od 15. aprila 1919.

6. Vdovam v vojni padlih delavcev, ki so bili zaposleni v kemični tovarni, plača podjetje za vsako vdovo 150 K, in za vsakega njenega otroka 50 K; izplačljivo do 1. junija 1919.

Hrastnik, dne 3. maja 1919.

Za podjetje: ravnatelj **Fritz Burger** in **Franz Wietlschnig**. Za delavce: **Cestnik Franc, Haler Anton, Heferle Alojzij, Šubi Ivan**. Nadalje inž. **Anton Štebl**, višji obrtni nadzornik. Za osrednje društvo kemičnih delavcev na slovenskem ozemlju **Iv.**

Tokan in Karol Malovrh.

Vevče — Medvode — Goričane.

Mezdno gibanje papirniškega delavstva v tovarnah družbe »Leykam«, katera ima svoje tovarne v Vevčah, Medvodah in Goričanah, se je dne 5. maja 1919 zaključilo. Pogajanja so se vršila v uradu obrtnega nadzornikstva pod predsedstvom višjega obrtnega nadzornika inž. Štebija.

Po daljšem in temeljitem razgovoru se je sledeče ugotovilo:

1. Vsemu delavstvu v Vevčah se zvišajo temeljni akordni in dnevni zaslužki za 75 %.

Vsemu delavstvu v Goričanah in Medvodah se zvišajo skupni zaslužki t. j. temeljni zaslužek z draginjsko doklado vred za 75 %.

To povišanje velja od osmega aprila 1919. in se izplačajo zapadli naknadni prispevki na zaslužku pri prihodnjem tedenskem obračunu.

2. Vsakemu delavcu in vsaki delavki vseh treh tovarn se izplača en kratki nabavni prispevek od K 150.—.

Ta nabavni prispevek se izplača pri prihodnjem tedenskem odplačilu.

3. Za delo na novega leta dan, božični dan, velikonočno-binkošno nedeljo se plača s 100 %nim povišanjem nad normalnim zaslužkom, za delo ob nedeljah in ostalih praznikih pa s 50 odstotnim povišanjem.

4. Nočni čuvaji in vratarji dobe isto tako kakor drugi delavci za nadosemurno delo 50 %no povišanje normalnega zaslužka.

5. Delavstvo pri zunanjih obratih ima popoldne pred Božičem, Veliko nočjo, Binkošti in na pustni torek prosto.

6. Ob nedeljah in praznikih se ustavi ve s obrat zjutraj ob 6. uri in se nadaljuje delo drugi dan ob 6. uri zjutraj, ako ne zahtevajo nevarnosti ali izvanredni slučajji delo tudi ob tem času.

7. Delavni zaslužki se plačujejo štirinajstdnevno in sicer ob sobotih točno ob pol četrti uri popoldne.

8. Podjetje se zaveže, da bo na plačilnih kuvertah natančno navedlo način od plačevanja s posameznimi draginjskimi dokladami.

9. Delavcem, ki so pri kuhanju žvepla in celuloze zaposleni, nabavi podjetje

tista vrhna oblačila, kakor so bila v navadi pred vojno.

10. Vsem delavcem, ki so od 15. januarja 1919. 12 ur zaposleni, se izplača naknadno 17 % temeljne plače pri prihodnjem tedenskem zaslužku. Ta postavka velja za delavstvo tovarne v Goričanah in Medvodah.

11. Podjetje se zaveže, delavcem nabaviti premog po lastnih režijskih stroških kakor pred vojno; seveda če je dobavljenje mogoče.

12. Delavce, ki so radi razprav zgubili na zaslužku, se odškoduje na ta način, da se jim plača ves zamujen čas.

13. Nobenega delavca oz. delavke se radi tega mezdnega gibanja ne sme kaznovati oziroma odpustiti.

Dopisi.

Polzela. V »Slov. Narodu« od 15. aprila t. l. nas že zopet napada nam predobro znani dopisnik radi našega zadnjega shoda. Mi mu seveda preveč ne zamerimo njegovih duhovitih izrazov, kajti iz umazanih ust pride umazana beseda. Bolji ga, ker naša strokovna organizacija izborna napreduje. Za enkrat mu povemo samo tole: Gospodine, kaj se hudujete, ako Vam ne prija med nami, lahko pobasete svoja šila in kopita ter odrinete, odkoder ste prišli. Vsaj vidite, da ste popolnoma osamljeni s svojimi nazori. Zakaj bruhate v svojej onemogli jezici take psovke na nas, vsaj tudi gad piha, če mu izpuliš zobe. Da, da, gospodje moji, vam je odklenkalo, vašega gospodstva je konec. Naš delavec se zaveda, da je več vreden, kot pa tisti frakarji, ki ga zaničujejo. Vi nas s svojimi dopisi še bolj izpodbujate k resnemu delu. Res smo bili dolgo nerazsodna masa, in zdaj Vam hočemo pokazati, da tudi mi vstajamo. Na celi črti korakamo naprej, ne ustavimo nas nobene zapreke, borili se bomo, a ne s pestjo, kot je Vaš govornik zadnjič ščuval proti nam, temveč z uma svitlim mečem. Toraj, na svidenje gospodje, kadar pride ura odločitve! Za nauk še navržem naslednjo Aškercevo:

»Reče hrast, le hodi past
Prase se na mojo last,
Pasi se, kol'kor ti drago
Svojo pusti tu nesnago;
Moja ni trpela čast
Ti si prase, jaz sem — hrast.«

Iz Kamnika. Zaznamovati moramo lep napredek delavske zavednosti iz tukajšnje drž. smodnišnice. Na veliko soboto namreč je odredil gosp. major glasovanje, ki naj bi odločilo, ali se sprejme delavec, ki je res potreben zaslužka; ali pa delavec, ki ni tako potreben, a ga priporočajo nekateri »liberalni mojstri«. Pokazalo se je, da so bili delavci docela na strani prvega ter tako na pravem mestu, za kar jim vsa čast, kakor tudi našemu spoštovanemu gosp. majorju, ki pač ni slušal par ljudi ter da je dal to na glasovanje.

Leše. Povsod padajo v rudarskih krajih umetno vzgojene razlike, povsod je zavladal v gotovi meri med rudarjem in paznikom duh tovarištva, kar je tudi popolnoma v redu. Zakaj neki bi se sovražila, eden kot drugi je proletarec, eden kot drugi komaj prenaša pezo vsakdanjega težkega življenja. In zakaj bi tudi drug drugega ne spoštovali, a vendar složno skupno ne nastopala, kjer gre zagovarjati interese obojih? Povsod se je v tem oziru uredilo razmerje v obojestransko zadovoljnost, le v Lešah vlada, kar se tiče razmerja med rudarjem in paznikom, že dolga leta sem neka čudna, naravnost nerazumljiva napetost. A ravno v Lešah se skoraj vsi pazniki rekrutirajo izmed rudarjev, kar seveda nima nič na sebi. Kar pa ni prav in kar se mora odločno grajati, je dejstvo, da ravno oni pazniki, kateri so bili popreje zaupniki

rudarjev, so — in to se mora na žalost delavske javnosti konstatirati — postali najbolj nestrpni. Posledica tega je, da jih rudarji mrko gledajo. Kako je vendar mogoče, tako spremeniti svoj značaj? Neko čudno luč meče to na človeka, če danes kot delavski zaupnik kdo grmi zoper izkorisčevalce, jutri pa postane njih najzvestejši hlapec. Pa naj bi že bilo, toda škodovati potem tistim, iz katerih vrst je prišel, je neodpustljiv greh, ki se prej ali lej sam maščuje. Veseli smo, da je bivša neumestna napetost med rudarjem in paznikom v največji meri izginila. Obžalujemo pa, da vlada v Lešah v tem oziru neka izjema.

Radeče. Cenjeni tovariši Radeške papirnice! Kakor se mi sporoča, se je v Vašem kraju organizirano delavstvo začelo gibati. Veseli me, da spoznavamo z Vami vred, da smo ljudje vsi, ki smo po naravi ravno tako ljudje kakor velekapitalisti, bankirji in vojni dobičkarji. Spoznavamo duh sedanjega in prihodnjega časa, kajne naučili smo se marsikaj koristnega v tej bratomorni vojni. Razumljivo je, da če si ne bomo sami pomagali, nam ne bo nihče nič pripomogel, kajti tistih časov ni več na svetu, da bi nam mana iz neba padala, kakor Izraelcem. Tudi nismo tisti, ki korakamo čez Rdeče morje skozi puščavo v obljubljeni deželo! Zatorej ste tudi Vi, tovariši, stavili zahteve glede plač, kar mi sporoča Vaš tovariš, in sicer: Stavili smo zahteve glede povišanja plač od 30 % do 50 %, dosegli smo pa na 20 do 40 odstotkov. Kar se pa tiče živila, bo pa nam tovarna sama preskrbela, da ne bomo trpeli preveliko pomanjkanje; tovarna nam bo ravno po istih cenah delila, kakor tovarno stane živž na mestu, kjer si ga nabavi. Kar se pa tiče prevoznine, stroškov bo pa tovarna sama trpela. Slučajno, da bi se živila ne dobila, tako po nizkih cenah, da bi delavec ne mogel izhajati; bolje, da bi delavec ne zaslužil toliko, da je tovarniško vodstvo zopet pripravljeno pogajati se z zaupniki delavstva. Živila so prišla, in sicer: en vagon koruze in en vagon pšenice, ali cene so zopet tako visoke, da ne bo mogoče delavcem izhajati, tako, da smo zopet primorani posredovati pri ravnateljstvu! Torej, tovariši! Jaz, ko sem ta dopis prejel od Vašega zaupnika, vidim, da ste imeli na eni strani lep uspeh, a na drugi strani pa zopet naleteli na draginjo, ki gre še vedno za nami. Tovariši! Stojmo trdno v združenju, kajti v združenju je moč in napredek, v delu za našo stvar je rešitev, dobro organizirana armada delavcev bo nepremagljiva. Ne delajte nič brez zaupnikov, ubogajte jih, ki se trudijo in žrtvujejo za vaš, obenem pa tudi naš občni blagor, kajti pot zaupnikov ni gladka kakor tudi vaša ne, ampak trnjeva. Želim, da jih ubogate in jim sledite po poti do pravega spoznanja, do svobode, ki si jo bomo sami proletarci izvojevali. Zdravo!

Rv.

Šoštanj in Velenje. Velenjsko in šoštanjsko delavstvo še ni imelo prilike tako slovesno praznovati praznik 1. maja kakor letos. Zjutraj ob 4. uri je igrala godba budnico. Ob 6. uri se je zbralo delavstvo pri premogokopu, godba je zaigrala korračnico, nakar je pevski zbor, pod vodstvom sodr. Baršiča, zapel pesem »Hej socialisti v vrste smelo«. Občudovati je moral vsak nadarjenost sodr. Baršiča, ki je v teh kratkih dneh ustanovil tako pevsko društvo. Ob 7. uri zjutraj se je začel premikati sprevod od premogokopa. Na čelu izpreveda je vozil okrašen avtomobil z uradniki in pazniki, potem okrašen voz, na katerem so se peljali sodrugi iz Št. Ilja, za njim so vozili kolesarji s pestro okrašenimi kolesi, prepreženimi z rdečimi trakovi, nato so jahali konjeniki. Za njimi godba. Na čelu posameznih skupin so nosili tablice z napisi kakor: Rudarjem, de-

lavcem v ponos naj bode; da so bili in bodo borilci svobode! Praznik prvega maja, naj nas k zavednosti vzgaja! Delavci, izpopolnite naše vrste zmagovite! Dobrodošli sodruzi in sodružice! Vsi smo sinovi enega roda, živela enakost, bratstvo, svoboda! V temi koplje rudar pod zemljo, zato tako ljubi solnce, svobodo! Kaj govori nam naša kri? Svoboda, enakost naj živi! Vojska zadala je težke udarce, mir naj združi vse proletarce! Boljše bodočnosti žar, naj zasije tudi Tebi, rudar! Povsod razlega se naj, delavski praznik: prvi maj! Ven s socialno zakonodajo, starostnim in invalidnim zavarovanjem! Proč z barbarskim militarizmom! Proč z izkoriščevalci ljudstva! Ven s splošno, enako volilno reformo na podlagi proporca za oba spola! — Pogled na manifestacijski sprevod je bil vzhvičen. Cela Šaleška dolina se je oblekla na 1. maj v mogočen, rdeč val in jasno izrazila svoje prepričanje. Postavljenih je bilo čez 30 mlajev, na katerih so vihrale rdeče zastave. Ko se je izprevod bližal Družmirju, nas je pričakovala mnogoštevilna množica šoštanjkega delavstva. V imenu šoštanjkega delavstva nas je pozdravil sohr. Hudobreznik, nakar se mu je v imenu rudarjev zahvalil sohr. Salesnik. Zapel je pevski zbor in sprevod se je nato začel pomikati proti Šoštanju. V Šoštanju na javnem trgu se je vršil shod. Ker ni bilo napovedanega govornika, je otvoril shod sohr. Hudobreznik in podal besedo kot poročevalcu sohr. Salesniku iz Velenja. Sodrug Salesnik je v poldrugournem govoru razložil pomen 1. maja in protestiral proti nasilstvu in batinam, nakar je žel gromovito odobravanje. K besedi so se še oglasili, dr. Maler, sohr. Valenčak, sohr. Šmigovc in drugi. Ob 11. uri se je shod zaključil ter odšel sprevod proti Velenju. Tu nas je pričakovalo čez 2000 oseb. Potem se je vršil shod v udeležbi 4300 oseb. Govorili so sohr. Salesnik, Valenčak, Deberšek, Baltazar in gospod Kurnik. Popoldne je bila prosta zabava pri gosp. Zingler. Vse se je izvršilo v najlepšem redu. Delavstvo je pokazalo, da je vredno svobode, za katero se bori že toliko let.

Celje. V soboto, dne 3. maja 1919 se je vršil tukaj ustanovni občni zbor podružnice živilskih delavcev. Sodrug Leskovšek je pozdravil navzoče tovariše ter podal besedo sodrugu Oroselu, ki je na kratko razložil potrebo strokovne organizacije za delavce. Na to je bil izvoljen naslednji odbor: Vrečar Anton, načelnik; Aistrich Franc, namestnik; Kegu Franc, blagajnik; Mesarič Gustav, tajnik; Bogovič Ivan in Rebaršak Franc, preglednika. Prihodnji shod živilskih delavcev se bo vršil v soboto dne 10. maja v gostilni »Jugoslovan« v Gabrjah. Tovariši, udeležite se ga vsi!

Domači pregled.

»Uradni list« z dne 5. maja razglasa, da je poverjenišvo za socialno skrb bolniško blagajno pri obrtni zadrugi gostilničarjev, kavarnarjev, žganjetočnikov in izkuharjev v Ljubljani z dnem 1. maja razpustilo, njene člane pa priklopilo okr. bolniški blagajni v Ljubljani. Ravno tako je razpustilo okrajne bolniške blagajne v Kamniku, Radovljici in Zagorju ob Savi ter istotako priklopilo okrajni bolniški blagajni v Ljubljani. V navedenih krajih bolniška blagajna v Laškem trgu se prenese s 1. majem v Zidani most. Na mestu malih bolniških blagajen, ki so časih komaj vegetirale, bodo torej stopile velike okrožne bolniške blagajne. Koncentracija bolniškega zavarovanja je zelo umestna in pametna.

Osrednje društvo stavbinskih delavcev je v zadnjem času izvršilo velik kos svoje naloge, zlasti kar se tiče najnujnej-

šega, to je ureditev plačilnega razmerja. Zahvaliti se imajo stavbinski delavci za dosežene uspehe v prvi vrsti dejstvu, da so ustvarili močno strokovno organizacijo, ki je omogočila složen nastop. Vendar pa še ni vse tako kakor bi moralo biti. Še je nekaj delavcev naše stroke, ki stoje ob strani in brezbrizno motre težavni boj strokovne organizacije. To dejstvo bi sčasoma znalo za stavbinske delavce roditi zelo neprijetne posledice. Da se to prepreči, bo pač naloga zaupnikov, da pridobe vse stavbinske delavce za člane strokovne organizacije. Tudi v interesu delovodij samih je, da se za stvar pobrigajo, kajti tudi njih stvar je, da se izboljšajo delovne in mezdne razmere, ker pride to tudi njim v prid. Marsikje so še stavbinski delavci, ki še niso pri organizaciji, n. pr. v Pollakovi tovarni in po deželi. — Dalje opozarjamo zaupnike, da pošljejo pravočasno po časopise, ker jih zaradi stroškov ne moremo pošiljati po pošti. Obenem naznanjamo, da je bila v Novem mestu v nedeljo ustanovljena podružnica. Prvi občni zbor te podružnice bo v nedeljo, dne 18. t. m., ob 2. uri popoldne v gostilni pri Košaku.

Požrtvovalnost dela marsikomu izmed naših tovarišev preglavice, zlasti redno plačevanje prispevkov smatrajo mnogi za nepremagljivo težavo. Naj navedemo, kako so v tem oziru podjetniki čisto drugačni. Kakor znano, imajo podjetniki svojo zvezo industrijalcev za slovensko ozemlje. Gospodje industrijalci nam v marsičem služijo lahko za zgled, posebno, kar se tiče njihovega stremeljenja, da si nabere kolikor mogoče velike kapitalije v svoji organizaciji. Nedvomno je, da bodo delovanje in sredstva njihove organizacije naperjena v prvi vrsti proti delavskim težnjam. Oglejmo si prispevke članov zveze industrijcev, ki znašajo na leto:

do 30 delavcev . . .	100 K
od 30 » 100 » . . .	200 »
» 100 » 200 » . . .	300 »
» 200 » 300 » . . .	400 »
» 300 » 400 » . . .	500 »
» 400 » 500 » . . .	600 »
» 500 » 600 » . . .	700 »
» 600 » 700 » . . .	800 »
» 700 » 800 » . . .	900 »
» 800 » 900 » . . .	1000 »
» 900 dalje neomejeno . . .	1100 »

Čim več delavcev kdo izmed članov industrijcev ima v svojem podjetju zaposlenih, tem višje prispevke plačuje. O brezposelnih, bolniških in drugih podporah seveda pri zvezi industrijcev ni nobenega govora, vsa denarna sredstva se bodo torej uporabljala v namene, ki si jih prav lahko domislamo. Težko jih ni uganiti, ker jih prav dobro poznamo iz časa delavskih bojev v stari Avstriji. Zgled podjetnikov naj nam bo v izpodbudo, zlasti glede rednega plačevanja naših tedenskih prispevkov, da naše strokovne organizacije financijelno podkrepimo. Podjetniškemu kapitalu moramo postaviti nasproti proletarski kapital.

Pokojninsko zavarovanje nameščencev. Začasen občni pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani pozivlja še enkrat tem potom vse službodajavce, ki imajo v področju deželne vlade za Slovenijo pokojninskemu zavarovanju zavezane nameščence, da vplačajo takoj vse zaostale premije na čekovni račun št. 10.307. Posebno pa zavod opozarja na to, da ne pripozna po 31. 3. 1919 deželnemu uradu v Gradcu oziroma v Trstu vplačanih premij kakor na njegov način vplačanih in bode zahteval izrecno vplačilo na lasten račun. Poleg tega opozarjamo, da se imajo zaostale premije vplačati z zakonito določenimi 4% zamudnimi obrestmi. Položnice za vplačevanje se dobe pri zavodu.

Zavarovanje delavcev zoper nezgode. Začasna delavska zavarovalnica

zoper nezgode v Ljubljani pozivlja tem potom še enkrat vse podjetnike, ki imajo v področju deželne vlade za Slovenijo zavarovanju zoper nezgode zavezane obrate, da vplačajo takoj zavarovalnino za drugo polletje 1918 odnosno tudi še prejšnjega časa zaostale zavarovalnine na ček. račun 10.306. Opozarja se na to, da se imajo zaostale zavarovalnine vplačati z zakonito določenimi 4% zamudnimi obrestmi. Položnice za vplačevanje se dobe pri zavodu.

Ustanovna glavna skupščina »Osrednjega društva živilskih delavcev za Slovenijo«.

Pripravljalni odbor za ustanovitev »Osrednjega društva živilskih delavcev za Slovenijo« je imel dne 4. maja 1919 sejo in sklenil sklicati ustanovno glavno skupščino na nedeljo, dne 18. maja 1919. z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo proponentov.
2. Odobritev pravil.
3. Odobritev opravilnika.
4. Gospodarski položaj živilskega delavstva.
5. Strokovni tisk.
6. Volitev odbora in kontrole.
7. Slučajnosti.

Zborovanje se prične točno ob 2. uri popoldne ni se bo vršilo v salonu gostilne »Pri Anžoku« v Ljubljani, Spodnja Šiška.

Delegate se naproša, da se povabilu pravočasno odzovejo.

Zahvala. Delavcem državne smodnišnice v Kamniku se podpisani najsrčneje zahvaljuje, da so se pri glasovanju odločili za njega in tako pokazali, da ljubijo pravico ter da ne puščajo, da bi se koga preziralo zaradi političnega mišljenja. Hvala Vam, tovariši! **Zabrezo vnik.**

Zahvala. Za prostovoljni prispevek v znesku 228 K 70 vin. se cenjenemu osebju tovarne g. Pollaka v Ljubljani najiskreneje zahvaljujem in ostajam hvaležen Ivan Križaj.

Orožne vaje. Vojno ministrstvo kliče k šestdesetdskim orožnim vajam rojstne letnike 1890., 1891., 1892., 1893. in 1894. Železničarjem, poštnim uslužbencem in rudarjem k tem orožnim vajam ni treba hoditi, izvzemši onih, ki so bili sprejeti v službo ali delo po 1. maju 1919.

Oderuštvo. Neka tobačna delavka je dala delati za svojo 14 let staro hčerko čevljarju čevlje. Dasi je dala za izgotovitev teh čevljev zgornje usnje, podplate in sploh vse, kar zraven spada, je morala plačati za samo delo reci in piši 200 kron!

Majske manifestacije so se po vsem Slovenskem bujno obnesle. Takih slavnosti, kakršne so bile letos, slovenski proletarijat še ni videl. Ne le v večjih krajih, marveč povsod, kjer je zavedno delavstvo. Tudi na Hrvaškem in v Bosni, kjer je vlada prepovedala praznovanje prvega maja, a je končno uvidela, da taka prepoved ni umestna in jo je umaknila. Vse, kar se giblje po tovarnah in je zavedno, je letos poveljevalo delavski praznik. Celo narodnjakarji v Ljubljani so proglasili naroden praznik, da bi s tem malo »konkurirali« zavednemu delavstvu. Imeli pa niso uspeha.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 19. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 11 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 11. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Svetovni pregled.

Laški trg. Kakor znano, se v našem trgu nahaja pivovarna, ki jo poseduje neka delniška družba. Delavstvo, ki dela v tej pivovarni, je naravnost usmiljenja vredno. Ne le, da so plače ob sedanjih draginjah naravnost sramotno nizke, morajo ti delavci delati po 10 ur in več na dan, in kar spominja na srednjeveške razmere, je to, da te delavce predpostavljeni celo pretepavajo! In veš, dragi čitatelj, čigava je ta pivovarna, oziroma, kdo so ti gospodje delničarji? To so sami ljudje od takozvane JDS oziroma liberalci. In ta liberalna družba se upa pošiljati svoje agitatorje med delavce pod firmo Narodne socijalne zveze? Nadaljnega komentarja ni treba.

Prehlajenje vratu se lahko zabrani, če se skuša poživiti kroženje krvi. Zivahno krožeča kri je najboljši branik posledicam prehlada. To je lahko doseči z izpiranjem s Fellerjevim antiseptičnim »Elsa«-fluidom. Pri že nastalih bolečinah se uporablja za zunanjo vtiranje in obkladke. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici pošlje za 19 K na vse kraje lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 334 (Hrvatska). Se jako priporoča. Več kot 100.000 zahvalnih pisem. Tudi za Fellerjeve odvajalne »Elsa«-kroglice, 6 škatlic 9 K 50 vin. (—c—)

Migrena ali glavobol se lahko odstrani z uporabo Fellerjevega dobrodišečega, bol lajšajočega in osveževalnega »Elsa-Fluida«. Poškropi se z njim čelo in senci ter se pusti, da se Elsafluid počasi razpuhti, kar povzroči osvežujočo dobrodejnost. Kdor ve iz izkušnje, da mu bolje dene pri glavobolu toplota, naj ovije z »Elsa-fluidom« nalahko vribani senci s suhim suknem blagom. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici pristnega bol lajšajočega »Elsa-fluida« pošlje za 19 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 334. (Hrvatsko).

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Pri bolečinah, kakršne nastajajo pri

REVMATIZMU

protinu, ohromelosti, ishiji, bolečinam v križu, nevralgiji, utrujenosti živcev itd., priporočajo mnogi zdravniki Fellerjev bol pomirjujoči

ELSA-FLUID

6 dvojnatih ali dve specialni stekl. 19 K. Fellerjeve odvajajoče, prebavo pospešujoče, tek izboljšujoče rabarbari

Elsa-kroglice

6 škatlic K 9-50. Edino prave pri lekarnarju Evgenu V. Feller, Stubica, Elza trg št. 334. (Hrv. Zagorje). Ovitek in poština se priračunava posebej, toda najceneje, torej čim več se naroči obenem, tem več se prihrani. VI

Čevlji tovarne Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro-, boks- in lak-usnja z usnatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85— za moške, K 73— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Lepa polt lic in rok pri-
nese mnogo
prednosti tako v zdrav-
stvenem kakor v dru-
štvenem oziru. Feller-
jeva popolnoma ne-
škodljiva preizkušena
„Elza“ pomada za ob-
varovanje in negovanje
kože, odstrani nečistost
kože, ojeđa prišče, bra-
ni proti solnčarici,
solnčnim pegam, bori,
razkavosti, velosti kože.
Lonček močnejše vrste
6 kron. Omoč in poš-
tina se računa pose-
bej naj-
ceneje **Namesto ško-
dljivega mila** vzemimo
za lice

Fellerjevo lilijino mlečno milo „Elza“, katero je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote in neškodljivosti kakor pred vojno. Bolje in finejši za negovanje kože v današnjem času si niti misli. **Bujne lase** se more doseči ti ne moremo. samo s Fellerje-
vo „Elza“ Tanohina pomado za rast las. Okrepi
kožo na glavi, preprečuje plešavost in pre-
zgodnjo osivelost Lonček močnejše vrste 6 K.
Omoč in poština se računa posebej najceneje.

**Za vsakdanje nego-
vanje telesa** je „Elza“
toaletne pastilje za u-
mivanje telesa, otroške
kopeli, kakor za ustno
vodo itd. Cena kartonu
1 K 50 v. — **S seboj
vzeti** in povsod v žepu
nositi se more bol
ublažujoč, hladeč, o-
svežujoč Fellerjev „Elza“
mentolni migrenski črtnik. V leseni cevki
1 K 50 v. Izvstven pr ti glavobolu in migreni,
rabi se tudi proti vbo tlažu in ranitvi. **Voda
za oči** (collyrium) 2 K 50 v. **Kapljice proti
zobobolu** 2 K 50 v. **Pravi zagorski rsn
sok proti kašlju** steklenica 3 K. **Franc-
covo žgarje** v stekl. 4 K 80 v in 12 K
80 v. **Za želodec**, prava švedska tinktura,
vel. stekl. 7 K 50 v. **Balzam** (melen) mala
stekl. 1 K 60 v. **Kurja očesa**
odstrani brez bo-
lečin Fellerjeva
turist. tinktura
„Elza“ (tekočina)
skupaj s čopi-
čem 3 K in turist.
obliž po 3 K in
1 K 50 v. **Prot
potenju tele-
sa in nog** je
Fellerjev „Elza“ prašek z vsipom 1 K 50 v.
Krmilni prašek za živino davno pozna-
ni se zopet dobi. Karton 2 K. Omoč in poš-
tina se računa posebej in najceneje. Kdor
naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba
pri lekarnarju **EVGENU V. FELLER, Stu-
biča, Elza trg št. 334** (Hrv. Zagorje).

Naročajte in širite „Naprej!“

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila
- za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
- šur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

**Miši, podgane, stenice,
ščurki in ves mrčes** mora
poginiti, ako porablja te moja
najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva.
Za podgane, miši in poljske miši K 5; za
ščurke K 5—, Osobito jaka tinktura za stenice
K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti
mrčesom K 250 in K 5—, tinktura proti
ušem pri ljudeh K 3—, mazilo za uši pri
živini K 2—; prašek za uši v obleki in perilu
K 3—; tinktura proti bolhe pri vseh K 1-50;
prašek proti pernim ušem K 2—; tinktura
proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev.
rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JUNKER, Zagreb 6.,
Petrinjska ulica št. 3. III.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nad-
stropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do
2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih
je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211 — 1/21		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210 — 1/211		Turjaški trg št. 4.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/11 — 8/12	2—3	Frančiškanska ul. 2.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—2	1—3	Hišerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
			Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico):
brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih.
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne. S pritožbami se je obračati do na-
čelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za plete-
nje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler. Vozna
kolesa. Ceniki se dobe zastoj in franko.